

3.3. BEVÁNDORLÓK KULTURÁLIS INTEGRÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

HORN DÁNIEL & KÓNYA ISTVÁN

Bevezetés

A bevándorlás társadalmi és gazdasági hatásainak mérésekor alapvető fontosságú a bevándorlók integrálódása (asszimilációja). A *gazdasági asszimiláció* az a jelenség, amely során a bevándorlók beilleszkednek a befogadó ország munkapiacába, és képességüknek és képzettségüknek megfelelő állást szereznek. Ez jellemzően egy folyamat vége, amelynek megvalósulását és sebességét számtalan tanulmány vizsgálta.¹

A munkapiaci beilleszkedéssel párhuzamos és azzal szorosan összefügg a bevándorlók *kulturális asszimilációja*. Ez magában foglalja a befogadó ország nyelvének és normáinak az elsajátítását, amelyek segítségével a bevándorlók könnyebben boldogulnak nemcsak a munkapiacon, hanem az általános társadalmi interakciókban is. A kulturális beilleszkedés fontos meghatározója a bevándorlók munkapiaci és gazdasági integrációjának (Borjas, 2013, illetve Chiswick–Miller, 2015), másrészt önmagában is jelentős jóléti következményei lehetnek mind a bevándorlók (Angelini és szerzőtársai, 2015), mind a nem bevándorlók számára (Lazear, 1999 és Kónya, 2007).

A vélt vagy valós értékkülönbségek, kulturális súrlódások, a nyelvi különbségekből adódó tényleges interakciós költségek jelentős mértékben hozzájárulnak a bevándorlókról kialakított képhez, és végső soron fontos meghatározói a bevándorlási politikának. A kulturális asszimiláció elemzése nehezebb és összetettebb feladat, mint a gazdasági beilleszkedése. A számtalan vetület miatt tere van a kvalitatív információkon alapuló módszereknek, interjúknak, esettanulmányoknak, illetve a standardizált adatbázisokat használó statisztikai módszereknek is.

Ebben az alfejezetben a kulturális asszimiláció talán legfontosabb elemének, a nyelvtudásnak az egyéni és csoport szintű meghatározóit vizsgáljuk. Kiindulásként említjük Kónya (2007) tanulmányát, amely elméleti modellben vizsgálta az asszimiláció kérdését, valamint az Egyesült Államok esetében az asszimilációt az angol nyelvtudással mérve empirikus eredményekkel is szolgált. Kónya (2007) modelljében – amely a beilleszkedésre vonatkozóan vezet le összefüggéseket – a kulturális asszimiláció költségeit és hasznait vetette össze. A mechanizmus fő eleme az, hogy mivel a kulturális interakció növekvő skáláhozadéku, a nagyobb létszámú migráns csoportok kevésbé asszimilálódnak.

Ugyanakkor a küldő és befogadó országok jellemzőitől – például a földrajzi távolságtól, fejlettségbeli különbségektől, közös múlttól – is függ az, hogy

¹ Duleep (2015) általános áttekintést ad a gazdasági asszimilációról. Az Egyesült Államokban két klasszikus vizsgálat Chiswick (1978) és Borjas (1987) tanulmánya. Eckstein–Weiss (2004) a Szovjetunióból bevándoroltak izraeli munkapiaci beilleszkedését vizsgálja. Lemos (2013) az Egyesült Királyságban elemzi a kérdést.

egy adott országban honnan érkeznek bevándorlók. A kulturális asszimiláció tehát közvetve – a csoportméreten keresztül – magyarázható az ország-karakterisztikákkal. Emellett természetesen fontosak az egyéni jellemzők is, mint például az iskolázottság, életkor vagy a befogadó országban eltöltött idő. A tanulmányban egy empirikus vizsgálat segítségével a kulturális beilleszkedés valószínűségét vezetjük vissza egyéni és csoportos jellemzőkre.

Hasonlóan *Kónya* (2007) tanulmányához, a kulturális asszimiláció viszonylag szűk, de jól mérhető tényezőjét vizsgáljuk: a bevándorlók nyelvtudását. A beilleszkedés talán legfontosabb indikátora, hogy a bevándorló mennyire jól beszéli a befogadó ország nyelvét. Emellett valószínű, hogy a nyelvtudás a kulturális beilleszkedés más mutatóival is erősen korrelál. Nagy előnye a mérőszámnak az, hogy viszonylag jól megfigyelhető, és különböző formában megtalálható több nemzetközi adatbázisban is.

Az elérhető adatbázisok közül az OECD Programme for International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) 2008 és 2013 közt lebonyolított felmérésére támaszkodunk. A PIAAC adatbázisa a részt vevő mintegy 23 ország 16–65 éves korosztályáról tartalmaz országonként 5–8 ezer fős reprezentatív mintát. A teljes adatbázis 152 ezres mintájából a tanulmányunkban arra a körülbelül 5-6 ezer főt vizsgáljuk, akik első generációs migránsok Európában, és olyan küldő országból érkeztek, ahol a hivatalos nyelv nem egyezik meg a fogadó országgal. Az adatbázis a nyelvtudásról is közöl adatokat, illetve ismert a bevándorlók származási országa, a bevándorlás ideje és számos egyéb egyéni jellemző is. A nyelvtudás mérésére azt a mutatót használjuk, amely arra kérdez rá, hogy a résztvevő milyen nyelvet beszél otthonában. Azt tekintjük „erősen” asszimilált bevándorlónak, aki – nem anyanyelvűként – már átvette a befogadó ország nyelvét. Mutatónk jellegeből adódóan arra a bevándorló csoportra koncentrálnak, amelynek anyanyelve különbözik a fogadó ország hivatalos nyelvétől, tehát az utóbbi átvétele tudatos asszimiláció eredménye.

Az erős asszimiláció definíciója miatt probléma, hogy a kontrollcsoportban olyan bevándorlók is vannak, akik ugyan otthonukban az anyanyelvüket használják, de a háztartáson kívüli érintkezésekben nem. Ez a réteg is asszimilálnak tekinthető, de sajnos, adatbázisunkban őket nem tudjuk azonosítani, mivel a PIAAC nem tartalmaz nyelvtudásra vonatkozó, közvetlen kérdést. A kontrollcsoport heterogenitása miatt a nyelvtudás hatásait valószínűleg alulbecsüljük. 2017-ben elérhető lesz az Európai Munkaerő-felmérés (*European Labour Force Survey, EU-LFS*) 2014-ben felvett, bevándorlókra vonatkozó modulja, amelyben a nyelvtudásra közvetlenül is rákérdeznek. Érdemes ugyanakkor kiemelni, hogy mivel becsült együttthatóink alsó becslések, a feltárt szignifikáns kapcsolatok robusztus eredménynek tekinthetők.

Vizsgálatunk jól kapcsolódik két, a közelmúltban megjelent könyvhöz, amelyek a bevándorlók kulturális beilleszkedésének számos vetületét körbejárták. Az *OECD/EU* (2015) kiadvány az OECD- és az EU-országok migránsai-

ról közöl részletes mutatószámokat. A munkapiaci, családi, vallási és politikai vonatkozások mellett információt kapunk a nyelvtudásról és az olvasási kompetenciáról is. *Algan és szerzőtársai* (2012) szintén részletesen vizsgálja a bevándorlók európai asszimilációját. A fejezetek az egyes európai országok tapasztalatait összegzik, elsősorban az EU–LFS adatait használva. Emellett a könyv utolsó fejezete a *European Social Survey* adatainak segítségével országok közötti összehasonlítást is végez. A két könyvben bemutatott, leíró statisztikákhoz képest elemzésünk szisztematikusan, többváltozós analízis segítségével próbálja meghatározni az asszimiláció mögött álló tényezőket.

A bevándorlók alapstatisztikái

Első lépésben bemutatunk néhány, az adatbázist jellemző alapstatisztikát. Bár a PIAAC tartalmaz néhány fejlett nem európai fogadó országot is, elemzésünkben csak Európára koncentrálunk. Ennek részben a hiányos adatok (Egyesült Államok, Kanada), illetve a bevándorlók alacsony száma (Japán, Dél-Korea) az oka. Másrészt vélhetően a kiadvány olvasóinak elsősorban az európai tapasztalatok a fontosak. Összességében 16 ország adatait használjuk,² ezek: Ausztria, Belgium, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Nagy-Britannia, Norvégia, Olaszország, Spanyolország, Svédország, Szlovákia.

A 3.3.1. ábra mutatja be az európai bevándorlók népességén belüli részarányát és fő típusait befogadó országok szerint. A származási országok szerint elkülönítjük az Európán belüli migrációt („EU”) az Európán kívüli bevándorlástól („nem EU”). Ez a bontás az egyes országok/régiók közötti kulturális távolságot hivatott mutatni. Mivel a továbbiakban a kulturális asszimilációt a megszerzett nyelvtudással mérjük, lényeges azt is tudni, hogy a bevándorlók mekkora hányadának nem anyanyelve a befogadó ország nyelve.³ Ennek megfelelően az ábrán megkülönböztetjük az „anyanyelvi” és a „nem anyanyelvi” migránsokat. Későbbi elemzésünkben értelemszerűen az utóbbiakra koncentrálunk, de itt megmutatjuk, hogy mekkora súllyal szerepelnek a bevándorlókon belül.

Összességében a 3.3.1. ábrán a következőket látjuk.

1) Az európai országok között óriási különbségek vannak a bevándorlók arányát tekintve. A nyugat-európai országokban jellemzően a népesség 10–15 százaléka migráns, míg Kelet-Európában az arány jóval alacsonyabb.⁴

2) Az európai országok többségében a bevándorlók nagyobb része a kontinensen belülről érkezik. Jelentős kivételt csak a korábbi nagy gyarmattartók, Franciaország és Spanyolország jelentenek.

3) A nem anyanyelvi migránsok aránya elsősorban Nyugat-Európában jelentős. A teljes mintában szereplő, első generációs bevándorlók nagyjából fele nem anyanyelvi migráns. Kelet-Európában a nyelvi – és feltehetően a kulturális – asszimiláció a számarányok alapján nem jelentős probléma.⁵

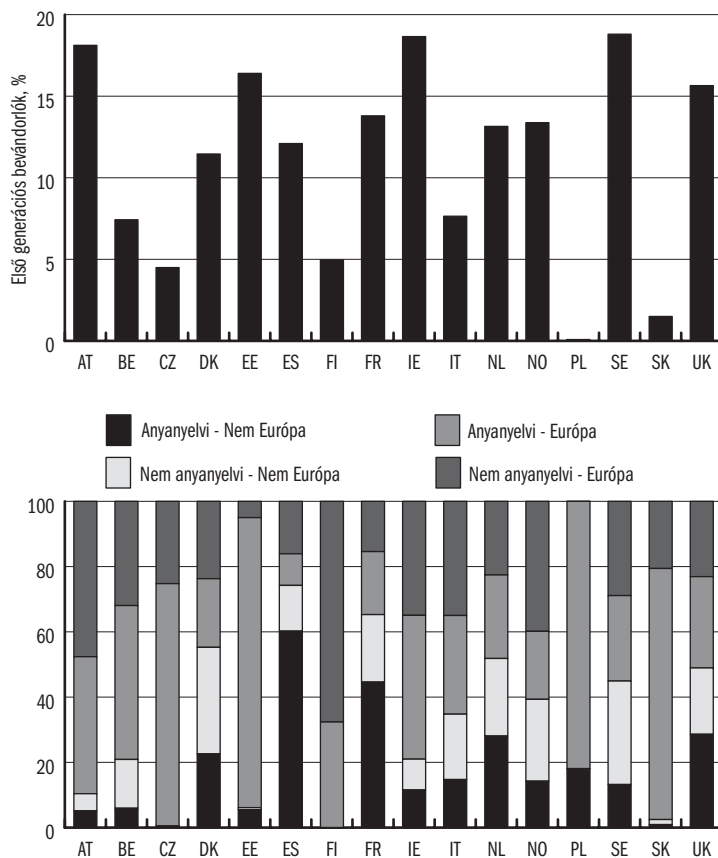
2 Sajnos Magyarország nem vett részt a felmérésben. Németország esetében a bevándorlók származási országa nem elérhető, ezért a német adatokat nem tudjuk felhasználni.

3 Anyanyelvi migránsként definiáljuk azt, akinek anyanyelve megegyezik a PIAAC-kompetenciafelmérés nyelvvel, amely minden esetben a befogadó ország (egyik) hivatalos nyelve. Anyanyelvi migráns tehát az is, aki egy hivatalos, de kisebbségi nyelvet beszél. Ilyen csoport például az észtországi orosz ajkú kisebbség.

4 Észtországban a régebben betelepült, orosz ajkú lakosság miatt látunk magas bevándorlási arányt. Belgiumban csak Flandriában végezték el a mérést.

5 Bár Magyarország nem szerepel a PIAAC-adatbázisban, az EU–LFS 2014-es migrációs felmérésében találunk nyelvtudásra vonatkozó információt. Ennek alapján Magyarországon az első generációs bevándorlók 79,5 százalékanak magyar az anyanyelve, és további 10,4 százalék folyékonyan beszél magyarul. Forrás: *Eurostat, LFS, 2014 ad hoc* modul a migrációról.

3.3.1. ábra: Első generációs EU-n belülről illetve EU-n kívülről érkező migránsok aránya az adott országban anyanyelv szerinti bontásban

Ország rövidítések: AT: Ausztria, BE: Belgium, CZ: Csehország, DK: Dánia, EE: Észtország, ES: Spanyolország, FI: Finnország, FR: Franciaország, IE: Írország, IT: Olaszország, NL: Hollandia, NO: Norvégia, PL: Lengyelország, SE: Svédország, SK: Szlovákia, UK: Egyesült Királyság

A 3.3.1. táblázat a nem anyanyelvi bevándorlókról, az anyanyelvi bevándorlókról, illetve a nem bevándorlókról mutat összehasonlító statisztikákat. A legtöbb jellemzőben nincs jelentős különbség az anyanyelvi és nem anyanyelvi bevándorlók között. Az előbbieket valamivel régebben érkeztek a fogadó országba, és marginálisan jobban iskolázottak. A nem bevándorlókhoz képest a bevándorlók valamivel fiatalabbak, egyébként átlagos mutatóik gyakorlatilag megegyeznek a fogadó országban születettekével, bár a bevándorlók között valamivel több az iskolázatlan és a magasan iskolázott szülők gyermeke is. Összegezve azt mondhatjuk, hogy megfigyelhető jellemzők alapján a nem anyanyelvi bevándorlók nem különböznek lényegesen sem az anyanyelvi migránsoktól, sem a nem bevándorlóktól.

3.3.1. táblázat: Alapstatisztikák

Változó	Nem anyanyelvű bevándorló		Anyanyelvű bevándorló		Nem bevándorló	
	átlag	szórás	átlag	szórás	átlag	szórás
Iskolázottság (év)	11,5	3,8	12,0	3,3	11,9	3,3
Bevándorlás óra eltelt idő	14,1	12,0	19,7	16,0	0,0	0,0
Mindkét szülő alacsony iskolázottságú (százalék)	48,0	50,0	44,0	50,0	40,0	49,0
Legalább egyik szülő középfokú iskolázottságú (százalék)	27,0	44,0	34,0	47,0	40,0	49,0
Legalább egyik szülő felsőfokú iskolázottságú (százalék)	25,0	43,0	22,0	42,0	20,0	40,0
Életkor	38,7	11,9	38,4	13,4	41,0	14,1
Otthon az adott ország hivatalos nyelvét beszélik (százalék)	44,0	50,0	86,0	35,0	98,0	12,0
NEET (sem oktatásban, sem munkában nem vesz részt) (százalék)	22,0	41,0	18,0	39,0	20,0	40,0
Fizetett munka az elmúlt 12 hónapban (százalék)	70,0	46,0	73,0	44,0	73,0	45,0

Nyelvi asszimiláció

Mint már hangsúlyoztuk, azt vizsgáljuk, hogy milyen egyéni és csoportszintű meghatározói vannak az „erős” asszimilációnak, amikor a nem anyanyelvi bevándorló teljesen átveszi a fogadó ország nyelvét. A közgazdasági irodalom (például *Kónya*, 2007) alapján azt feltételezzük, hogy a nyelvi asszimiláció – legalábbis részben – racionális döntés eredménye. Mivel a nyelvtanulás beruházás, a bevándorló mérlegeli ennek költségét és hasznait. A költségek feltehetően csökkennek az általános képességekkel és emberi tőkével, és nőnek az életkorral. A haszon várhatóan nő a befogadó országban eltöltött idővel, illetve az általános képességekkel.

Kónya (2007) alapján azt is várjuk, hogy minél nagyobb egy bevándorló csoport, annál kevésbé asszimilálódnak a tagjai. A csoportok méretét *Kónya* (2007) a bevándorlás költség–haszon elemzésére vezeti vissza: minél nagyobb két ország között a jóléti különbség, minél egyszerűbb a költözés, illetve minél kisebb az országok közötti kulturális eltérés, annál nagyobb lesz a fogadó országban az ugyanabból a küldő országból érkező bevándorlók száma. *Kónya* (2007) az Egyesült Államok 5 százalékos népszámlálási adatbázisán igazolja ezeket a feltevéseket.

Mivel az európai országokat tartalmazó, rendelkezésünkre álló adatbázis viszonylag kicsi és heterogén – nemcsak a küldő, de a fogadó országok szerint is –, nincs lehetőségünk az országjellemzők részletes vizsgálatára. Két – *Kónya* (2007) tanulmányához képest kevésbé adatigényes – specifikációt vizsgálunk. Az elsőben megnézzük, hogy a bevándorló csoport mérete az egyéni jellemzők mellett mennyire befolyásolja a nyelvi asszimilációt. A második specifikációt

óban pedig a küldő országokat régiókba csoportosítjuk, és megnézzük, hogy van-e különbség a nyelvi asszimilációban származási régió szerint. Mindkét esetben kontrollálunk egyéni jellemzőkre, illetve elvégezzük a becsléseket fogadó ország fix hatással, és anélkül is.

Az *F3.3.1. táblázat* mutatja az eredményeket. Az (1) és (2) oszlopban csak az *egyéni jellemzőket* használjuk. Egyértelműen látszik, hogy az iskolázottabb, a fogadó országban régebben tartózkodó migránsok nagyobb valószínűséggel vették át az ország nyelvét. Az idősebbek kevésbé asszimilálódnak, de a pontbecslések többnyire nem szignifikánsak, ezért ezeket nem szerepeltetjük a táblázatban. A nők nyelvi asszimilációs valószínűsége jelentősen, mintegy 8-9 százalékkal magasabb. Ez lehet például a vegyes házasságok miatt is, amit azonban mi már erős asszimilációnak tekintünk. Az eredményeink tehát összhangban vannak a fentebb részletezett közgazdasági intuícióval: a bevándorlók nyelvi asszimilációját befolyásolják annak költségei és hasznai. A csoportszintű változók közül először a *csoport méret hatását* vizsgáljuk. A (3) és (4) oszlopban látható, hogy a nagyobb csoportok kevésbé asszimilálódnak. Mind a nyers hatás, mind az egyéni kontrolloktól szűrt hatás negatív és szignifikáns. A pontbecslés értéke azt jelenti, hogy ha a bevándorló csoport mérete 0-ról 7,5 százalékra nő (ami a mintában szereplő csoportok méretének felső határa), a nyelvi asszimiláció mértéke 3,75 százalékponttal csökken. Érdekes ugyanakkor, hogy befogadó ország fix hatás figyelembevételével a csoportméret hatása nem lesz szignifikáns, és előjelet is vált [(5) oszlop]. Ez arra utal, hogy az európai országok között erős heterogenitás figyelhető meg ebben a dimenzióban. Sajnos mintánk méretéből adódóan ennél részletesebb elemzést nem tudunk végezni.

A másik csoportszintű változónk a *származási régió*. A (6)–(8) oszlopokban láthatók a nyers hatások, az egyéni jellemzőktől szűrt hatások, illetve a fogadó ország fix hatás figyelembevételével becslült hatások. A kihagyott származási régió Nyugat-Európa és Észak-Amerika, az együttthatókat az innen származó migránsokhoz képest kell értelmezni. Eredményeink azt mutatják, hogy a többi régióból érkezők kevésbé beszélnek a fogadó ország nyelvét. Kivétel a fejlett kelet-ázsiai régió, bár itt nagyon alacsony elemszámmal dolgozunk. Erősen negatív és szignifikáns Ázsia nagy része, valamint Kelet-Európa. Ugyanakkor kevésbé negatív és nem szignifikáns Fekete-Afrika és Latin-Amerika.

Ezek az eredmények alapvetően alátámasztják azt, hogy a közelebről érkező, könnyebben és nagyobb létszámban bevándorlók kevésbé asszimilálódnak. A hatások erősek: egy kelet-közép-európai bevándorlónál átlagosan 10–15 százalékkal alacsonyabb az „erős” asszimiláció valószínűsége, mint egy nyugat-európainál. Sajnos, itt sincs lehetőségünk az eredmények részletesebb elemzésére, de úgy gondoljuk, hogy a kulturális asszimilációnak mind az egyéni, mind a csoportszintű meghatározóit érdemes lenne tovább vizsgálni.

Munkapiaci kimenetek

Mint a Bevezetőben tárgyaltuk, a szakirodalom a nyelvi asszimilációt fontos tényezőnek tekinti a bevándorlók munkapiaci beilleszkedése szempontjából. Az *F3.3.2. táblázatban* ezt a csatornát vizsgáljuk. Két-két specifikációban megnézzük, hogy az egyéni jellemzők, valamint a nyelvtudás miként hat 1) a munkapiaci és oktatási részvételre,⁶ illetve 2) hogy az elmúlt 12 hónapban volt-e fizetett állása a kérdezettnek.

A regressziók megerősítik mind az egyéni jellemzők, mind a nyelvtudás munkapiaci fontosságát. A munkapiaci/oktatási részvétel és a foglalkoztatottság valószínűsége nő az iskolai évek számával, valamint a bevándorlás óra eltelt idővel. Ez utóbbi eredmény a gazdasági asszimiláció, amely szerint időbe telik, hogy a bevándorlók előre jussanak a befogadó ország munkapiacán. Érdekes, hogy a szülők iskolázottsága erősen befolyásolja a munkapiaci/oktatási részvételt, de nem hat a fizetett foglalkoztatottság valószínűségére. Ezt okozhatja az, hogy az iskolázottabb szülők gyermekei nagyobb valószínűséggel járnak iskolába, ami növeli ebben a rétegben a fiatalok oktatási részvételét.

A nyelvtudás hatása pozitív, mind a részvételre, mind a foglalkoztatottságra. A paraméter nagysága – a fogadó ország fix hatás figyelembe vételével – valamivel 4 százalékos felett van, ennyivel nagyobb a valószínűsége egy erősen asszimilált migráns munkapiaci/oktatási részvételének és foglalkoztatottságának.

Összegzés

Vizsgálatunkban egyéni és csoportszintű tényezők hatását mértük a nyelvi asszimilációra, illetve megmutattuk, hogy a nyelvtudás befolyásolja a bevándorlók munkapiaci helyzetét. Bár a kulturális asszimilációnak számos más oldala is van, úgy gondoljuk, hogy a nyelvtudás az egyik alapvető tényező. Elemzésünk alátámasztja a szakirodalom korábbi megállapításait, hogy a kulturális asszimiláció is lehet racionális döntés eredménye. Erre utal, hogy a bevándorló csoport mérete együtt jár a nyelvtudás, vagyis a kulturális asszimiláció mértékével: a nagyobb csoportok kevésbé asszimilálódnak. Azt is bemutattuk, hogy a kulturális asszimiláció erősen hat a gazdasági asszimilációra is. Azok a nem anyanyelvű bevándorlók, akik otthon a fogadó ország nyelvét beszélik 3-4 százalékkal nagyobb valószínűséggel vesznek részt a munkaerőpiacon vagy az oktatásban, illetve találtak fizető állást a felvételt megelőző 12 hónapban.

A használt adatbázis korlátai miatt a kulturális asszimilációnak egy különösen erős mutatóját használtuk, az otthoni nyelvhasználatot. Amikor elérhetővé válik az EU–LSF migrációs modulja, szeretnénk megismételni a vizsgálatot a fogadó ország nyelvének ismeretére vonatkozó kérdés segítségével. Várakozásaink szerint a további vizsgálat megerősíti az itt kapottakat, és még inkább kiemeli a kulturális (nyelvi) asszimiláció jelentőségét.

⁶ Vagyis azt nézzük, hogy ki az, aki vagy munkához jutott, vagy oktatásban vesz részt – szemben azokkal, akik munkanélküliek vagy inaktívak. Ez a mutató a statisztikákban használatos NEET (*not in education, employment or training*) ellentéte.

Hivatkozások

- ALGAN, Y.–BISIN, A.–MANNING, A.–VERDIER, T. (2012): Cultural Integration of Immigrants in Europe. Oxford University Press.
- ANGELINI, V.–CASI, L.–CORAZZINI, L. (2015): Life Satisfaction of Immigrants: Does Cultural Assimilation Matter? *Journal of Population Economics*, Vol. 28. No. 3. 817–844. o.
- BORJAS, G. (1987): Self-Selection and the Earnings of Immigrants. *American Economic Review*, Vol. 77. No. 4. 531–553.
- BORJAS, G. (2013): The Slowdown in the Economic Assimilation of Immigrants: Aging and Cohort Effects Revisited Again. NBER Working Papers, 19116. National Bureau of Economic Research.
- CHISWICK, B. (1978): The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-born Men. *Journal of Political Economy*, Vol. 86. No. 5. 897–921. o.
- CHISWICK, B.–MILLER, P. (2015): International Migration and the Economics of Language. Megjelent: *Chiswick, B.–Miller, P.* (szerk.): Handbook of the Economics of International Migration, North-Holland, Vol.1. 211–269. o.
- DULEEP, H. (2015): The Adjustment of Immigrants in the Labor Market. Megjelent: *Chiswick, B. R.–Miller, P. W.* (szerk.), Handbook of the Economics of International Migration. North-Holland, Vol. 1. 105–182. o.
- ECKSTEIN, Z.–WEISS, Y. (2004): On The Wage Growth of Immigrants: Israel, 1990–2000. *Journal of the European Economic Association*, Vol. 2. No. 4. 665–695. o.
- KÓNYA ISTVÁN (2007): Optimal Immigration and Cultural Assimilation. *Journal of Labor Economics*, Vol. 25. No. 2. 367–391. o.
- LAZEAR, E. (1999): Culture and Language. *Journal of Political Economy*, Vol. 107. No. S6. S95–S126.
- LEMOS, S. (2013): Immigrant economic assimilation: Evidence from UK longitudinal data between 1978 and 2006. *Labour Economics*, 24. 339–353. o.
- OECD/EU (2015): Indicators of Immigrant Integration 2015: Settling In. OECD Publishing, Párizs.

Függelék

F3.3.1. táblázat: A nyelvi asszimiláció meghatározói

Változó	otthon az adott ország nyelvét beszélik							
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Iskolázottság (évek)	0,0123*** (0,00262)	0,0131*** (0,00230)		0,0133*** (0,00229)	0,0131*** (0,00228)		0,0118*** (0,00249)	0,0123*** (0,00232)
Bevándorlás óta eltelt évek: 6–10	0,0890*** (0,0261)	0,0803*** (0,0255)		0,0854*** (0,0263)	0,0799*** (0,0256)		0,0910*** (0,0262)	0,0784*** (0,0249)
Bevándorlás óta eltelt évek: 11–15	0,179*** (0,0241)	0,171*** (0,0248)		0,168*** (0,0256)	0,171*** (0,0247)		0,171*** (0,0207)	0,163*** (0,0203)
Bevándorlás óta eltelt évek: 15+	0,351*** (0,0298)	0,351*** (0,0285)		0,341*** (0,0289)	0,350*** (0,0282)		0,366*** (0,0318)	0,359*** (0,0306)
Szülői iskolázottság: legalább egyik középfokú	0,0256 (0,0210)	0,0353* (0,0194)		0,0254 (0,0206)	0,0354* (0,0193)		0,0346 (0,0249)	0,0326 (0,0212)
Szülői iskolázottság: legalább egyik felsőfokú	0,0200 (0,0231)	0,0340* (0,0185)		0,0232 (0,0218)	0,0353* (0,0183)		0,0190 (0,0252)	0,0283 (0,0194)
Nő	0,0870*** (0,0198)	0,0850*** (0,0185)		0,0860*** (0,0197)	0,0850*** (0,0185)		0,0869*** (0,0193)	0,0820*** (0,0185)
Bevándorló csoport mérete a népesség százalékában)			-0,00503** (0,00209)	-0,00443*** (0,00149)	0,0276 (0,0219)			
Arab államok						-0,166** (0,0733)	-0,101 (0,0716)	-0,125** (0,0601)
Dél- és Nyugat-Ázsia						-0,221*** (0,0364)	-0,173*** (0,0299)	-0,200*** (0,0287)
Latin-Amerika és a karibi államok						-0,0704 (0,0744)	-0,00986 (0,0685)	-0,0252 (0,0575)
Fekete-Afrika						-0,0414 (0,0487)	0,0583 (0,0428)	0,0294 (0,0370)
Kelet-Ázsia és Óceánia (szegény államok)						-0,0582 (0,0546)	0,00555 (0,0469)	-0,00839 (0,0441)
Közép-Ázsia						-0,182** (0,0814)	-0,105 (0,0811)	-0,133 (0,0949)
Kelet-Ázsia és Óceánia (gazdag államok)						0,157** (0,0772)	0,152** (0,0589)	0,128** (0,0598)
Kelet-Közép-Európa						-0,193*** (0,0475)	-0,154*** (0,0391)	-0,190*** (0,0313)
Konstans	0,00686 (0,0387)	-0,00187 (0,0333)	0,438*** (0,0212)	0,0294 (0,0453)	-0,177 (0,137)	0,522*** (0,0341)	0,0926* (0,0554)	0,123** (0,0502)
Esetszám	5627	5627	6495	5627	5627	5825	5473	5473
R ²	0,092	0,119	0,004	0,095	0,121	0,031	0,122	0,152
kétértékű korcsoport-változó	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen	igen
Célország fix hatás	nem	igen	nem	nem	igen	nem	nem	igen

Megjegyzés: Bevándorló csoportszinten klaszterezett robusztus standard hibák a zárójelekben; mintavételi eltérésekre korrigáló, országokon belül 1 összegűre normált súlyt használtunk.

***1 százalékos, **5 százalékos, *10 százalékos szinten szignifikáns.

F3.3.2. táblázat: A munkapiaci asszimiláció meghatározói

Változó	(1)	(2)	(3)	(4)
	munkapiaci részvétel		fizetett munka az elmúlt évben	
Otthon az adott ország nyelvét beszélik	0,0339** (0,0136)	0,0434*** (0,0128)	0,0348*** (0,0135)	0,0415*** (0,0134)
Iskolázottság (évek)	0,0148*** (0,00217)	0,0157*** (0,00185)	0,0242*** (0,00336)	0,0265*** (0,00289)
Bevándorlás óta eltelt évek: 6–10	0,00702 (0,0119)	0,0187 (0,0123)	0,0567** (0,0268)	0,0569** (0,0284)
Bevándorlás óta eltelt évek: 11–15	-0,0107 (0,0202)	-0,0116 (0,0218)	0,0535* (0,0292)	0,0482 (0,0341)
Bevándorlás óta eltelt évek: 15+	-0,0225 (0,0163)	-0,0351** (0,0150)	0,111*** (0,0216)	0,0990*** (0,0276)
Szülői iskolázottság: legalább egyik középfokú	0,0495*** (0,0125)	0,0417*** (0,0121)	0,0215 (0,0157)	0,00923 (0,0147)
Szülői iskolázottság: legalább egyik felsőfokú	0,0989*** (0,0141)	0,0778*** (0,0120)	0,0310** (0,0132)	0,0196* (0,0116)
Életkor: 20–24	0,0370 (0,0308)	0,0410 (0,0310)	0,0515 (0,0357)	0,0524 (0,0365)
Életkor: 25–29	-0,0286* (0,0173)	-0,0213 (0,0172)	0,0676*** (0,0187)	0,0703*** (0,0197)
Életkor: 30–34	-0,0469*** (0,0147)	-0,0418*** (0,0153)	0,0802*** (0,0174)	0,0804*** (0,0175)
Életkor: 35–39	-0,0408** (0,0167)	-0,0380** (0,0176)	0,0796*** (0,0260)	0,0787*** (0,0258)
Életkor: 45–49	-0,0379 (0,0272)	-0,0345 (0,0289)	0,0683** (0,0267)	0,0719*** (0,0265)
Életkor: 50–54	-0,0624*** (0,0204)	-0,0655*** (0,0201)	0,0340 (0,0261)	0,0289 (0,0257)
Életkor: 55–59	-0,178*** (0,0304)	-0,172*** (0,0291)	-0,0949*** (0,0331)	-0,0892*** (0,0330)
Életkor: 60–64	-0,390*** (0,0375)	-0,390*** (0,0358)	-0,283*** (0,0450)	-0,282*** (0,0446)
Nő	-0,104*** (0,0111)	-0,102*** (0,0108)	-0,153*** (0,0179)	-0,152*** (0,0183)
Konstans	0,697*** (0,0298)	0,690*** (0,0308)	0,389*** (0,0551)	0,370*** (0,0570)
Esetszám	5623	5623	5627	5627
R ²	0,138	0,156	0,118	0,129
Célország fix hatás	nem	igen	nem	igen

Megjegyzés: Bevándorló csoportszinten klaszterezett robusztus standard hibák a zárójelekben; mintavételi eltérésekre korrigáló, országokon belül 1 összegűre normált súlyt használtunk.

***1 százalékos, **5 százalékos, *10 százalékos szinten szignifikáns